

HRVATSKI glasnik

Godina XVII, broj 12

22. ožujka 2007.

cijena 80 Ft

Foto: Bernadeta Blažetić

Učenci 8. razreda serdahelske osnovne škole koji će svoje školovanje nastaviti u budimpeštanskoj, odnosno pečuškoj hrvatskoj gimnaziji

Komentar

Gradišćanske školske reforme

Jedno gradišćansko oko nam se smije, a drugo nam se plače. U ovom broju našega lista ćete moći preštati kako stojimo otprilike na školskom polju u našoj regiji, kad cijela država od toga je glasna da se zatvaraju, preorganiziraju, stupu na fuziju prosvjetne ustanove. Što se sada zgoda na tlu naše zemlje, liči na školsku centralizaciju šesdesetih ljet kad se je vlada paščila pod jedan krov skupasabrati tim već dice, posebno iz okolišnih sel, da još i slučajno ne bude imalo malo selo svoju vlašću školu. Koliko su pri tom izgubile prvenstveno manjine, od toga bi znali diskutirati dane dugo, a zahvaljujući toj centralizaciji stojimo djelomično i onde kade stojimo, što naliže jezika. U Hrvatskom Židanu jur pred četirmi ljeti se je začeo turobni proces u školi sa spojenjem razredov zbog maloga broja dice. Ov problem svagdir gnjavi moderna društva, ne samo naša naselja. Židanska školska redukcija, nažalost, sumljali smo, samo je pitanje vrimenta, kad će nekom trupiti u glavu da već nij izdržljivo, podnošljivo da u dvi takovi veliki zgrada podučavaju samo malo već od pedeset dice. Kocka je odhićena ... Od septembra će biti drugačije, na zgubitak seoskih roditeljev, a da ne govorimo o dicitu ter o pedagogu ki će ostati prez djela uprav pred mirovinom. Iako je odlučnost velika u svezi zadržanjem male škole od donjih razredov, točno znamo, samo jedna tanka žica će držati u žitku ovu ustanovu. S druge strane pak izgleda da je naša regija ulovila ruku kvalitetnoga poticaja. Najprlje je Petrovo Selo pokusilo dvojezični model u svojoj školi, sad smo srićni od zamisli da će se i Koljnoj vrijeda ganuti na tom putu, a što je još zasad nevjerovatnije da se je i Bizonja zaigrala s pretpostavkom „ča bi bilo ako ...“. Dvi dvojezične škole jur ćemo imati u Gradišću, a s trećom na sjeveru bi znamda ostvarili jake dvojezične školske baze u svakom kraju, a to bi svakako pasalo prik školarov i ovde živećemu Hrvatstvu. A pravoda bi to ponudilo i neku sviodžbu za zaštitu suprot zatvaranja gradišćanskih škol.

-Tiho-

„Glasnikov tjedan“

Prošlo je već sedam dana otkada sam napisala posljednji Glasnikov tjedan, ali na žalost poštar mi do današnjega dana, 18. ožujka, nije ubacio moj pretplatnički primjerak Hrvatskoga glasnika u poštanski sandučić iako je list zatvoren 12. ožujka u 18 sati, a ja sam polako počela zaboravljati praveći novi broj, sadržaj prethodnoga. To su prilike i neprilike izdavaštva, i izdavanja i raspodjele manjinskoga tiska. Mirne duše mogu kazati da u godinu i nešto dana otkada sam glavna urednica, zatvaranje lista zbog bilo kakvih uredničkih propusta nije pomaknuto ni za jedan dan, može bitno je list zatvoren dan-dva ili tjedan dana prije. Naše uredništvo marljivo i u rokovima ispunjava svoje obveze. Sve ostalo je izvan naše kontrole. Pogotovo smo toga svjesni kada jedan dan u tjednu obilježava državni blagdan ili kada je tiskarski stroj u kvaru.

Iza nas je proslava ili demonstracije koje su se po tko zna koji put zbile na budimpeštanskim ulicama. Policija je odradila svoj zadatak, dok oporba govori o najvećemu mirnom prosvjedu ikada održanom. Doduše, analitičari lijevoga bloka ocjenjuju kako se u govoru vođe oporbe nazire poziv na revoluciju ako referendum dade «ovlasti» narodu za nju. Narod i priča o narodu i volji naroda opasna je i često manipulativna kategorija koja je poznata svim onima koji su na bilo koji način i bilo kada vladali, željeli zadržati svoju vlast po svaku cijenu ili doći do te iste

vlasti po svaku cijenu, pa i po cijenu žrtava naroda.

U tjednu koji je iza nas hrvatski zastupnici, članovi buduće Skupštine HDS-a primili su svoje mandate od Središnjega državnog izbornog povjerenstva. Naš izjavitelj s lica mjesta piše kako predaji mandata nije nazočilo sedam od 39 hrvatskih zastupnika. Najvažniji događaj ipak je tek pred nama (naravno iz našeg motrišta), a to je utemeljenje buduće Skupštine HDS-a koje će se zbiti 24. ožujka u zgradi HDS-a. Dok se ne izabere budući predsjednik Skupštine, sjednicu će voditi najstariji zastupnik Stipan Krekić iz Gare. Velika je to čast i, vjerujem, ugodna dužnost.

Ovoga tjedna bili smo i svjedoci utemeljenja hrvatskih županijskih samouprava u Šomodskoj, Baranjskoj, Bačko-kiškunskoj, Zalskoj, Željeznoj, Đursko-mošonsko-šopronskoj županiji i u gradu Budimpešti. Novina je to manjinskoga samoupravljanja, doduše, glavnogradske samouprave bilo je i do sada, ali županijskih nije. Kako će se moći iskoristiti taj srednji stupanj samoupravljanja, pokazat će nam vrijeme. U nekim novim teritorijalnim strukturama u kojima će po svojoj prilici slabjeti županije, a jačati regije, teško će biti govoriti o jakim županijskim manjinskim samoupravama, pogotovo ako će one u svojim godišnjim proračunima imati minimum sredstava za djelovanje i ostvarenje mogućih planova.

Branka Pavić Blažetin

Konac podučavanju u gornji razredi židanske škole, zadnji židanski 8. razred

Čitajte i širite Hrvatski glasnik!

Aktualno

Svečano uručene vjerodajnice zastupnicima državnih manjinskih samouprava, skupštinarima bugarske, hrvatske, slovenske, ukrajinske i ciganske manjine

Stipan Krekić

U utorak, 13. ožujka, svečana predaja vjerodajnica priređena je i u Palači Duna u Budimpešti. U organizaciji Državnog izbornog ureda, u čije je ime članove Skupština državnih manjinskih samouprava pozdravila predsjednica Emilia Ritykó, vjerodajnice su preuzeli zastupnici Bugarske, Slovenske, Ukrajinske i Hrvatske državne samouprave. Vjerodajnice je zastupnicima spomenutih manjina uručio predsjednik Državnog izbornog povjerenstva Péter Szigeti koji, naglasivši da su državni manjinski izbori bili pravovaljani i uspješni, u svojem govoru istaknuo je važnost samoupravljanja, odgovornog i smjelog, ali i ljudskog politiziranja i zastupanja vlastitih manjinskih interesa. Svečanosti su pribivali voditeljica Glavnog odjela za nacionalne i etničke manjine Erika Németh i veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić, koji je nakon svečanosti čestitao hrvatskim zastupnicima.

Istoga dana vjerodajnice su uručene i zastupnicima državne ciganske samouprave.

Preuzimanje vjerodajnica za pripadnike ostalih manjina održano je 17. ožujka, a pripadnici njemačke manjine vjerodajnice će preuzeti u subotu, 24. ovog mjeseca, uoči prvog zasjedanja Skupštine.

Kako je već poznato, nova Skupština HDS-a sastojat će se od 39 zastupnika od kojih je 32 sudjelovalo preuzimanju vjerodajnica, a preostalih sedam će poštom primiti dokument u kojem stoji da su legalno izabrani predstavnici svoje manjine u Skupštini Hrvatske državne samouprave. Po izbornim podacima u 115 naselja u kojima žive pripadnici hrvatske zajednice 574 elektora je imalo pravo glasa, od kojih se 545 odazvalo izborima. Prema dogovoru hrvatskih regija u Mađarskoj, Gradišće daje 10, Budimpešta 5, Bačka 5, Zala 5, Baranja 11 i Podravina 3 zastupnika u Skupštinu HDS-a. U odnosu na protekle četiri godine, kada je bilo 52 člana, od ove godine 39 članova Skupštine upravljat će kulturnim, političkim i javnim životom hrvatske zajednice u Mađarskoj, od kojih je 19 novih zastupnika.

Osnivačka sjednica nove Skupštine HDS-a zakazana je za 24. ožujka u 10 sati u Budimpešti, u sjedištu HDS-a, kada će se tajnim glasovanjem birati i novi predsjednik. Na osnivačkoj skupštini će predsjedati Stipan Krekić, doajen među hrvatskim zastupnicima.

A. P.

Predaja vjerodajnic u Jursko-mošonsko-šopronskoj županiji

Utemeljenje županijske Hrvatske manjinske samouprave

Štefan Kolosar

Dan prlje pred državnim praznikom, 14. marcijua u srijedu, u županijskom uredu jurske samouprave je Imre Szakács, predsjednik županijske skupštine predao vjerodajnice uz ostalo i hrvatskim odabiranim zastupnikom ove županije, a to su: Agica Sárközi (Koljnof), Marija Nović-Štipković (Kemlja), Franjo Grubić (Koljnof), Matija Šmatović (Bizonja),

Geza Völgyi ml. (Koljnof), Štefan Kolosar (Unda), Jožef Frank (Stari Grad), Joško Egrišić (Horpač), Joško Jurinković (Umok). Po svetačnosti su zastupnici utemeljili samoupravu i izabrali predsjednika, u peršoni Undanca Štefana Kolosara, a funkciju potpredsjednika je primio Matija Šmatović. Po riči novoga predsjednika, županijska hrvatska samouprava će raspolagati za ovo ljeto s već od milijun forintov. Naime, s državnom potporom, već od 650 jezero forintov, ter od županijske skupštine im je običano još kih pol milijun forintov. S tim skupa Štefan Kolosar se ufa da će uz to sa još različiti naticanji dopuniti financijske mogućnosti ovoga tijela.

-Tih-

Osnovana je Županijska hrvatska manjinska samouprava Zalske županije

Ladislav Penzeš

U uredu Gradske samouprave Zalske županije u Jegerseku 14. ožujka sastali su se kandidati županijske hrvatske manjinske samouprave spomenute županije radi osnivanja organizacije.

Mariju Vari iz Pustare, Anicu Kovač iz Kerestura, Kristinu Geróly iz Mlinaraca, Vilima Lukača iz Letinje, Čabu Prosenjaka iz Petribe, Stjepana Prosenjaka iz Kaniže, Ladislava Penzeša iz Serdahela, Jožu Takača iz Fičehaza i Zoltana Markača iz Sepetnika pozdravio je dr. László Tóth, predsjednik Županijskog izbornog odbora.

On je sažeo rezultate županijskih manjinskih izbora održanih 4. ožujka, na kojima su mandat osvojile narečene osobe. Prema podacima, od 60 birača na izbore je izašlo njih 59.

Nakon izvješća osnivačku sjednicu vodio je Ladislav Penzeš, kao najstariji kandidat, i slijedilo je biranje predsjednika, dopredsjednika i članova Odbora za financije.

Za predsjednika je predložen Ladislav Penzeš, koji je izabran javnim jednoglasnim glasovanjem. Za dopredsjednika je predložen Jože Takač, izabran javnim glasovanjem s osam „za“ i jednim suzdržanim.

Za članove Odbora za financije glasovalo se skupa; s jednoglasnim glasovanjem za predsjednicu Odbora izabrana je Marija Vari, a za članove Vilim Lukač i Zoltan Markač.

Izabrani predsjednik Ladislav Penzeš zahvalio je na povjerenju i u kratkim crtama sažeo je zadaću samouprave. O pravilniku za ustrojstvo i djelatnost te o programu samouprave, naravno, raspravljat će tek na sljedećoj sjednici.

G. Penzeš smatra da županijska samouprava ubuduće treba pomoći svim pomurskim naseljima u kojima djeluje hrvatska manjinska samouprava, treba velik naglasak staviti na manjinsko školstvo i na mladež, potražiti nove načine povezivanja s matičnom domovinom, surađivati s drugim hrvatskim regijama i s Hrvatskom državnom samoupravom.

Beta

Židanska školska tuga

Konac podučavanja u gornji razredi

Dan za danom sve je jasnije da je ovo zadnje školsko ljeto za učenike gornjih razredov u Hrvatskom Židanu. Med razlogi se spomene da je mali broj dice ter je uz to još pod upitnikom, dokidob je vridno vleći nešto što je besmisleno za tvrde milijune. Ovoljetošnji stroški za prisičku i židansku čuvarnicu ter židansku školu (u zajedničtvu prosvjetnih institucij pod skupnim upraviteljstvom) stoju kih 90 milijun forintov, a od novoga školskoga ljeta prez gornjih razredov u dotičnoj školi mjesna samouprava računa na pošparanje kih 20-30 milijun forintov. Trenutačno u ovoj školi se uči 64 dice (ki nisu samo Židanci, nego dojdu iz Plajgora, Prisike ter i iz Maloga Židana) pod peljanjem deset pedagoginj i još jedne ka je zaposlena u odredjenom djelatnom vrimenu. Po stručnom prijedlogu od septembra će za doljne razrede biti zaposlene četire školnikovice i dodatno još jedna učiteljica za hrvatski jezik, u odredjenom djelatnom vrimenu. Zasada dvime podučavaju hrvatski jezik, jedna je učiteljica i u kiseškoj dopunskoj školi. Od septembra iz Hrvatskoga Židana i okolice silom prilik će morati 33 dice projti na školovanje u Kiseg, Čepreg ili Zsiru. Najveć školarov starina želji upisati u kisešku školu Bersek. Osmi razred će ljetos završiti četirmi, svi dičaki, a I. razred će začeti 5-6 mališanov. Od jeseni je predvidjeno u ovoj ustanovi od 1. do 4. razreda, tako 32 dice. To je suha statistika, numeri na bijelom papiru.

5. i 6. razred novo školsko ljeto će začeti u Kisegu

Adrien Čizmazia, mlada mati

Kata Bánó, ravnateljica škole

Štefan Krizmanić, načelnik

Školska zgrada u sredini sela kot da bi se bila jur potonula u tužnu sudbinu. Za došljaka, čini se, manje je smiha i veselja unutar, a i izvan školskih zidin. Na tom se pravoda ni tribi čuditi, pokidob, kako kaže ravnateljica škole, **Kata Bánó**, „već od 50% pedagoginj bude otposlano. Med njimi su većimi u pedesetimi ljeti svojega žitka ili su uprav pred mirovinom, oni praktički ni šansu nimaju da će se moći kade zaposliti. Prijedlog o odluci samouprave svi smo mi primili iako se ne slažemo s tim. Mi smo poslije spojenja razredov i otpušćanja pedagogov u 2003. ljetu dokazali da nivo školskoga podučavanja uspjeli smo sačuvati, dostali smo povjerenje od roditeljev, morebit bi bili zaslužili još jedno ljeto, recimo kot škola sa šest razredi, ali su naši napori izgleda bili premali. Uz to, činjenica je i to da ni na povećanje brojev dice ne moremo računati, što bi ipak bilo opravdalo naše zahtjeve. Školska direktorica, ka je očividno zabrinuta i zavolj svojih kolegic, ni sama ne zna što ju čeka u budućnosti, ali tvrdi, namjeravaju sve predvidjene školske programe završiti u redu. Još i Narodnosni kup će održati 12. junija za gradišćanske školare u ovoj županiji. „Zaistinu se trudi svaka pedagoginja da dica ni slučajno ne čutu kakova ogorčena i zločesta volja vlada med nami, med odrašćeni, zavolj budućnosti ter nesigurnosti” – su bile ove zadnje riči peljačice ustanove, a na hodniku se strefim s pedagoginjami za nimški i hrvatski jezik. Na silno pitanje očajni odgovori ... Ne znaju što će biti s njimi od septembra, kamo i kud sa sobom u dobi blizu, ili iznad pedeset ljet. U Kisegu

takaj otpušćaju učitelje, jedino ostaje šansa za djelatno mjesto u Austriji, a i onde ne pravaju svakoga.

Štefan Krizmanić, poglavar Hrvatskoga Židana, med najvećimi razlogi nestanka gornjih razredov nabraja manjkanje dice i novi zakon koji će stupiti na vridnost od septembra dojdućega ljeta, po kom u jednom razredu tribaju imati minimalno 15 dice, a kade teče narodnosna nastava, i tamo moraju imati najmanje osam dice. – Je takovih razredov u kom imamo samo 4-5 učenikov. Po zakonu nećemo moći nadalje funkcionirati kao osmoljetošnja osnovna škola, a ako nij dice, onda se ne more održati nastava. Svako naselje se bori za svoju školu, mi ne moremo biti konkurencija kiseškim školam ni većim varoškim školam. Iako bi mogli nekoliko dice simo donesti, još i to ne bi bilo dovoljno jer ne fali nam jedno dite ili dva, nek deset nam fali u jednom razredu, a to ipak nima realiteta da toliko dice dobijemo. U prvi četiri razredi će biti hrvatske nastave, a kako će biti u gornji razredi, to još ne znamo. Naravno, roditelji imat će mogućnost da svoju dicu pošalju u tu školu va koju kanidu. Sada je problem to da ako svi drugamo daju svoju dicu, onda u jednoj školi sigurno neće moći učiti hrvatski jezik. No, mi se trsimo da si najdemo svim odgovarajuće rješenje za daljnju učnju hrvatskoga jezika i u Kisegu. Zadnja rič u ovoj školskoj preorganizaciji još nij izrečena, no o međuvrimenu već je održan i roditeljski forum na kom su informirani selčani. **Adrien Čizmazia**, mlada mati, ujedno takaj pedagoginja mjesne čuvarnice, kaže da su roditelji, a i samouprava zaista nemoćni kad jako malo

dice se narodi u Hrvatskom Židanu. Nje sin ide u drugi razred, a kćerka nek u jesen počinje prvi razred. – Najvažnije je da barem četire razrede svakarački ostavidu ovde u Hrvatskom Židanu iako je jako turobno da vekši školari moraju pojti z odavleg. Zato sam jur najpr turobna kad va denašnji svit jedno desetljetno dite na autobus vreći gori neka putuje od slobodnoga vrimenta, nikako nij lako. Iako je Kiseg samo pol ure daleko, sve skupa će izgubiti jednu uru, kad su i onako vik puni sa zadaćami i učnjom. Ovde je bilo sad jako ugodno da sedam-osam dice je bilo u jednom razredu, učiteljica je vidila ki ča je napisao ter svaki dan za svako dite je znala ki ča zna. Ovo će sad preminuti ako idedu va veće razrede, i roditelji čedu imat već brigov ako će kaniti da budu dica ono ča želju va žitku. Nje misli najbolje opišu čuti većine Židancev, jer školsku zgradu kvizno nij moguće prez emocij zapriti, smjestiti, ali nij moguće o njoj nek onako hladnokrvno se pominati u zreliji ljeti: – Ja sam va vu školu išla, spominki me vežu simo. Ovde sam se svenek jako dobro čutila, mene su ovi učitelji još učili ki čedu sada na put dospiti. Dovleg, ako smo va novina štali da su tristo djelatnikov poslali va koj firmi, nam je to samo jedna vist bila, a sad kad nas ovo treffi, teško doživljavamo. Jako milujem te ljude ki čedu sada na put dospiti i ne znadu ča čedu sa svojimi ljeti djelati. Bol, strah i jad su se skupili u meni i zato da ništ ne moremo. Bar bi mogli ... Aš nutri me žge, i ja bi ča i rekla kad bi mogla, kako spasiti školu s kojim planom, al nismo k tomu dost pametni. Nij dice, ovo je najveća falinga. Nij dice ...

-Timea Horvat-

Došao je red i na mlinaračku školu

Mjesna samouprava sela Mlinaraca sazvala je izvanredan roditeljski sastanak i javnu tribinu gdje se raspravljalo o budućnosti škole. Problem uzdržavanja odgojno-obrazovne ustanove pojavio se i u Mlinarcima.

Nakon društvenih promjena mlinaračka škola osamostalila se od serdahelske okružne škole, a osim osnovnog obrazovanja pokrenula je i podučavanje raznih struka u okvirima strukovne škole, organizirala maturu za odrasle. Sada djeluje u okvirima Osnovnoga prosvjetnog središta u koje pripada osnovna i strukovna škola, dječji vrtić i dom kulture, a od jeseni i petripski i pustarski dječji vrtići s kojima je potpisan ugovor o udruživanju.

Zbog nove uredbe prema kojoj škole u kojima pojedine razrede ne pohađa najmanje osam učenika (to se odnosi na manjinske škole) morat će se udružiti s drugom školskom ustanovom, naime, bez toga neće moći iskoristiti one državne potpore koje su do sada omogućile održavanje ustanove, npr. potporu za samouprave koje bez svoje greške postanu deficitne.

Mjesna samouprava sela Mlinaraca već je i lani dio svojih troškova pokrivala potporom koja je iznosila 24 milijuna forinti. Prema računanjima, ako bi škola ostala u istoj konstrukciji u kojoj sada djeluje, ta bi se svota gotovo udvostručila. Problem je i to da državne vlasti narečenu potporu osiguravaju ako ustanova udovoljava novoj uredbi, tj. da se udruži s nekom drugom ustanovom i u pojedinim grupama ima osam učenika.

Od 2007./2008. g. niže razrede pohađat će svega 24 (po razredima šest učenika), a više razrede 26 učenika, za strukovnu školu se još ne zna, nju sada pohađa 40 učenika.

Mjesna samouprava je odlučila preustrojiti školu, stoga je sazvala roditelje da ih obavijesti o financijskim mogućnostima

samouprave te o mogućnosti uzdržavanja škole.

U domu kulture 7. ožujka na roditeljskom sastanku bili su nazočni: načelnik Stjepan Vuk, vijećnici sela Erzsébet Richter, ravnateljica i djelatnici škole, Gábor Kalamár, stručni vještak za školstvo kod Zalske županije, i roditelji.

Načelnik sela govorio je o uzroku sazivanja roditeljskog sastanka, naglasio je da samouprava ne želi ukinuti školu, ali treba postupiti prema novim uredbama. Ustanova u dosadašnjem ustrojstvu nikako ne može djelovati jer samouprava ne raspolaže dostatnim materijalnim sredstvima. Škola svakako treba da se udruži s nekom drugom ustanovom jer je to zakonski određeno. O tome je mjesna samouprava počela sakupljati informacije od raznih naselja, od Kerestura, Fičehaza, Serdahela, čak i od nekim mađarskih naselja, npr. od Eszteregnye, Rigyáca. Prema mišljenju samouprave treba razmotriti kakve su mogućnosti, pri čemu im pomaže stručnjak Kalamár.

Predstavnik županije izvijestio je nazočne o novom zakonu javnog obrazovanja, o normativama, o povlasticama udruživanja, ali je to mnogima bilo nejasno, pa su se od roditelja mogli čuti nezadovoljni glasovi.

Čak su roditelji jedan drugom predbacivali, zašto su odveli djecu u kanišku školu, naime, ako bi svako dijete toga sela pohađalo mlinaračku ustanovu bilo bi čak 10-11 učenika po razredima. Naravno, to bi samo odgodilo rješenje jer u dječjem vrtiću ima vrlo malo djece. Roditelji iz Petribe, koji su

Mlinarački načelnik Stjepan Vuk

prije godinu dana upisali svoju djecu u tu ustanovu, također su bili vrlo nezadovoljni jer tada uopće nije bilo riječi o tome da će mlinaračka škola doći u takvu situaciju. Neki od roditelja su čuli kako je stolarska struka tražena i da za takvo podučavanje država daje posebnu potporu.

Ravnateljica je predložila tri alternative po kojima bi se mogla preustrojiti školska. Prema njoj na prvo mjesto treba staviti interes djece, tj. da se izabere način koji djeci donosi najmanje trauma. Nije poželjno da učenici 7. i 8. razreda pred završetkom osnovne škole te učenici 11. i 12. razreda trebaju se privikavati na drugu zajednicu, na druge nastavnike. Prema toj alternativu prvo bi se udružili 5. i 6. razredi i ne bi se započeo 9. razred. Druga bi alternativa bila da ostanu 7. i 8. te niži razredi, a s treća da ostanu samo niži razredi. Djelatnici škole su izračunali kako između raznih alternativa nema golemih financijskih razlika. Načelnik sela reče da samouprava mora donijeti odluku do kraja ožujka, o čemu će biti obaviješteni svi roditelji.

Beta

Zabrinuti roditelji

KOPAČKI RIT – U Parku prirode, u Kopačkome ritu, nakon zimske stanke, prvom vožnjom broda za posjetitelje otvorena je sezona tijekom koje će brod „Orao“ svakodnevno više puta voziti goste Parkom, izvijestila je ravnateljica Javne ustanove Parka prirode Kopačkoga rita Biserka Vištica. Lani Kopački rit obišlo je više od 25 tisuća domaćih i stranih posjetitelja.

PEČUH – Predstavници gradova i županija Hrvatske i Mađarske u Pečuhu su predstavili stanje projekata vrlo razvijene prekogranične suradnje. S naglaskom na razvoj seoskog i ekoturizma, posebna se pozornost posvećuje planovima razvoja hrvatsko-mađarskih vinskih cesta, međunarodne biciklističke rute „Tri rijeke“, transverzale Balaton – Lonjsko polje te perspektivama razvoja turizma na unutarnjim vodama. Nove inicijative za moguću suradnju uključuju prijedlog osnivanja Južne kulturne zone, temeljene na jačanju kulturnog turizma, koja bi uključivala gradove i naselja u Italiji, Sloveniji, Hrvatskoj, Mađarskoj, Rumunjskoj, Srbiji te Bosni i Hercegovini. Pečuški gradonačelnik predstavio je mađarske planove u okviru proglašenja Pečuha „Europskom prijestolnicom kulture za 2010. godinu“. Određene su i teme s područja turizma što će se predložiti za raspravu na predstojećoj Drugoj zajedničkoj sjednici Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Mađarske, u svibnju 2007. godine. Mješoviti odbor formiran je temeljem Ugovora o suradnji na području turizma, potpisanog između dviju vlada 1996. godine. Kao izraz izuzeto dobrih susjedskih odnosa Odbor se sastaje češće od bilo kojega drugog koje, temeljem potpisanih međunarodnih ugovora, ovo ministarstvo ima s još dvadeset drugih zemalja.

KEČKEMET – Osnivačka sjednica Hrvatske manjinske samouprave Bačko-kiškunske županije održala se u ponedjeljak, 19. ožujka, u 13 sati u županijskom središtu, u gradu Kečkemetu. Na dnevnom redu bio je izbor predsjednika i zamjenika predsjednika, te davanje povjerenja za izradu Pravilnika o radu i ustrojstvu županijske hrvatske manjinske samouprave. Prema Manjinskom zakonu, županijska manjinska samouprava može osnivati razne odbore, a osnivanje Odbora za financije je obvezatno. Podsjetimo da su na izborima za županijske manjinske samouprave, održanim 4. ožujka ove godine, u hrvatsku samoupravu na listi Saveza Hrvata u Mađarskoj izabrani: *Franjo Anišić* (Bačino), *Bariša Dudaš* (Kalača), *Stipan Mandić* (Čavolj), *Joso Šibalin* (Santovo), *Stipan Šibalin* (Kečkemet), *Anuška Šibalin Bajai* (Gara), *Valerija Petrekanić Kószó* (Aljmaš), *Anica Matoš* (Kačmar) i *Šandor Pančić* (Baja).

Dva sata u Šeljinu

Na poziv predsjednika Hrvatske samouprave grada Šeljina Đuse Dudaša nazočila sam otvorenoj sjednici Hrvatske samouprave koja je u gradskom poglavarstvu toga mjesta održana 9. ožujka. Sastanku su nazočili šeljinski gradonačelnik Gyula Förster, dogradonačelnik, članovi gradskoga poglavarstva, voditeljica gradskoga vrtića i gradske osnovne škole. Sve se vrtjelo oko jedne točke dnevnoga reda: budućnost hrvatske nastave u Šeljinu. Naime, polako se približavaju upisi djece u prvi razred, a navodno na nedavnom sastanku s roditeljima budućih prvša uzdržavatelj reče kako se djeca ne mogu po dosadašnjim uvjetima upisivati na nastavu hrvatskoga jezika. Naime, kažu kako je kazano: ako se upišu na hrvatski kao materinski, od četvrtoga razreda neće moći učiti drugi strani jezik kao što to mogu ona djeca koja ne upišu hrvatski. Oko raščišćavanja toga pitanja, tko je što i kako rekao, kako je došlo do panike u gradu u kojem živi domalo osam tisuća stanovnika od kojih su gotovo 20% naši Hrvati rođeni u Šeljinu ili useljeni iz susjednih hrvatskih naselja, vodio se razgovor u trajanju od domalo dva sata. Povuci, potegni. Jedno je bilo očito vašoj novinarki kako nitko nije izgovorio do kraja sve što je imao reći te kako su oni koji bi trebali znati i pridržavati se zakonskih normativa glede nastave materinskoga i stranih jezika, u svojevrsnoj velikoj magli koju na trenutke dignu, ali ona ubrzo ponovno padne na tlo te teškim sivilom pokriva hrvatsku stvarnost. Jedno je sigurno: naši hrvatski oci u Šeljinu znaju što im je pravo i što im je obveza u svezi s nastavom hrvatskoga jezika u tamošnjoj školi koju od ukupno upisanih učenika pohađa njih čak 40% posto. U tom kontekstu teško je vjerovati kako upravo oni ugrožavaju one druge koji ne žele tu istu nastavu, jer s njom ne znaju što početi nakon završene osnovne škole. Nakon sastanka zapitali smo zainteresirane strane za kratak

komentar ovoga na trenutke mučnoga razgovara i razmjene mišljenja.

Kako je uime Hrvatske samouprave kazao njezin predsjednik, nastava hrvatskoga jezika s njihove strane prihvatljiva je onda ako će se ona odvijati prema dosadašnjoj praksi. U pripremnim radovima za ovogodišnji upis djece potpuno je izostavljena Hrvatska samouprava, što je neprihvatljivo, naglasio je Dudaš.

Gradonačelnik Gyula Förster

Bilo je nespornost oko upisivanja djece u vrtić odnosno na nastavu hrvatskoga jezika u školi. O čemu je zapravo riječ?

– Roditelji nisu dobili sto postotno jasne informacije, mislim da smo se o tome danas dogovorili. Upišu li djecu na nastavu hrvatskoga jezika, ona će se odvijati u satnici za materinski jezik, dok će djeca u trećem i četvrtom razredu moći birati između njemačkog ili engleskog jezika u dva ili tri sata tjedno, ovisi kako će to ravnateljica škole rasporediti.

Bilo je više dilema na današnjem razgovoru?

– Dosada ima velik broj učenika koji su pokazali želju za nastavu hrvatskoga jezika. Vidjet ćemo što će donijeti život. Kao Hrvat, mislim kako nastava hrvatskoga jezika ima budućnost u našem kraju i da će biti interesa za njom. Danas školu pohađa 338 učenika, a prije deset godina nju je pohađalo umalo 580 učenika. Država ne daje budućnost malim školama, tako da će vjerojatno u našoj regiji za nekoliko godina ostati tek škola u Šeljinu i Vajslovu. Danas od 338 učenika njih 40% bira nastavu hrvatskoga jezika.

Đuso Dudaš
Na današnjem dogovoru vi ste bili domaćin. Recite nam o čemu je danas bilo riječi na izvanrednoj sjednici Hrvatske samouprave?

– Danas smo raščistili niz problema i nesporazuma do kojih nije ni trebalo doći.

Sjednicu ocjenjujem uspješnom iako su obadrije strane imale svoju istinu, ali na kraju možemo biti zadovoljni jer i gradonačelnik i njegov zamjenik su se složili da se nastavi nastava hrvatskoga jezika prema dosadašnjoj praksi. Jer dosadašnjim radom mi smo bili zadovoljni. Djeca su učila hrvatski kao materinski i mogli su osim hrvatskoga u satnici za strane jezike učiti i strani jezik. Nadam se da će odnos između hrvatske i većinske samouprave biti i nadalje plodan i da ćemo nastaviti suradnju i zajednički s velikom samoupravom ulagati sve moguće napore u odgoj na hrvatskom jeziku u vrtiću i u nastavu hrvatskoga jezika u školi.

Marija Hideg Papp – učiteljica u šeljinskoj osnovnoj školi, nastavnica hrvatskoga jezika

Ovih dana su upisi u osnovnu školu, i došlo je do malog nesporazuma u komunikaciji između uzdržavatelja i roditelja. Početkom travnja se upisuju djeca u prvi razred, a u vrtiću su dane krive informacije, što se, nadamo se, danas razjasnilo, ali moram kazati da ni danas nakon ove sjednice nisam ništa pametnija. Još jednom ćemo se obratiti roditeljima, i nadamo se da ovo neće imati štetne posljedice. Danas u četiri sata tjedno 126 učenika pohađa nastavu hrvatskoga jezika kao materinskoga i u posljednjih osam godina ostvarili smo zavidne rezultate na tome polju.

bpb

Bajska konferencija

Drugi susret manjinskih ustanova u Mađarskoj

Glavni odjel za nacionalne i etničke manjine Ureda predsjednika Vlade, kao nasljednik Vladina Ureda za nacionalne i etničke manjine, 21.-22. travnja priređuje Drugi susret manjinskih ustanova u održavanju državnih manjinskih samouprava, koji će se ponovno upriličiti u Baji u Općeprosvjetoj središtu Nijemaca u Mađarskoj. «Smatramo da će ta bajska konferencija omogućiti daljnje jačanje stručnoga rada, te otkriti mogućnosti suradnje manjinskih ustanova sa sličnim ustanovama većinskoga naroda. Za zastupanje interesa i jačanje stručnoga rada potrebno je osnivanje stručnih kolegija i radionica. Zato bi nam bila prijeko potrebno potpora Glavnog odjela i nadležnih ustanova Ministarstva obrazovanja i kulture. Za spašavanje ugroženih vrijednosti bez odgađanja, te za dobar stručni rad neophodni su neprekinuta izgradnja suvremenoga tehničkog zaleđa, upoznavanje mogućnosti za izgradnju moderne tehničke infrastrukture manjinskih ustanova» – stoji uz ostalo u pozivu organizatora koji je ovih dana upućen voditeljima kulturnih i prosvjetnih ustanova, a koji je potpisala glavna ravnateljica Erika Németh.

Iako je podroban program u izradi, prema pripremljenim planovima prvoga dana predviđa se plenarna sjednica na temu tijekom institucionalizacije uz sudjelovanje suradnika nadležnih stručnih ministarstava, predsjednike državnih manjinskih samouprava, predsjednike županijskih skupština i županijskih manjinskih samouprava. Drugog dana rad se nastavlja po sekcijama.

U sekciji za kulturne ustanove tražit će se odgovori uz ostalo na to koje su bile nepredvidive poteškoće u proteklom razdoblju, kakvi su uspjesi postignuti u organizaciji, financiranju i na polju priznavanja, do kakvih su izvora došle putem natječaja, na kojim područjima osjećaju nedostatak stručne potpore, kakve planove imaju, računaju li s novim unijskim izvorima i planiraju li unijske natječaje.

Prijave se očekuju najkasnije do 30. ožujka na titkarsag.nekf@meh.hu ili na szilvia.kiss@meh.hu, a vaše prijedloge možete poslati na agnes.szszauer@meh.hu.

Pjesnik i profesor fizike Lajoš Škrapić

Ne možemo, a i ne želimo pobjeći od svoga podrijetla. Lajoš Škrapić to nikako ne želi. Ni nakon jednoga radnog i studentskog vijeka među nama, Hrvatima, njega nitko ne doživljava kao čovjeka koji je više od četrdeset godina proveo na budimpeštanskom asfaltu, već kao čovjeka koji je srcem i dušom vezan za rodno Petrovo Selo. Ima sreću on, a imali smo sreću i svi mi nazočni u Hrvatskome klubu Augusta Šenoae, okupljeni 21. veljače na večeri koju je Hrvatska kulturna udruga Augusta Šenoae organizirala u spomen 150. obljetnice rođenja Nikole Tesle, uz fizičara koji duboko cijeni Teslin rad i zanimljivo govori o njegovu životnom putu, s pomoću Stjepana Blažetina upoznati i Lajoša Škrapića kao pjesnika i prevoditelja. Nazočni su bili i njegovi mnogobrojni prijatelji s pečuške Katedre za fiziku, koji su donijeli jedan mali laboratorij u Hrvatski klub kako bi Škrapićevo predavanje učinili što zanimljivijim i slikovitijim. Ostanimo kod Škrapića pjesnika koji sa suzama u očima čita stihove napisane na petrovoselskom idiomu. Počeo je kasno pisati, sa 42 godine, kako sam kaže, iz razloga što upravo tim govorom nitko nije pisao. Nastavio je tako i svojim radom bogatu tradiciju gradišćanskohrvatske riječi u Mađarskoj. Diplomirao je fiziku na fakultetu Sveučilišta Loránda Eötvösa, a potom se zaposlio na matičnom fakultetu gdje je do svog umirovljenja radio na Katedri za opću fiziku. Autor je dviju zbirki pjesama „Drop-tine” (1988.) i „Obračun” (1996.). Škrapića zaokupljaju tradicionalne teme, kaže Stjepan Blažetin, kao što je: rodni kraj, materinski jezik, ljubav prema roditeljima i prijateljima.

Iz njih izbija aktivni, budničarski, preporoditeljski duh lirskoga subjekta koji nas neprestano opominje kako je jedino važno ostaviti trag. Škrapić je preveo pjesme nekoliko mađarskih klasika kao što su Petőfi, Arany, Vörösmarty, i to na mjesni govor rod-noga Petrovoga Sela. Kako je naglasio Stjepan Blažetin, pjesništvo Lajoša Škrapića nas opominje da ne zaboravimo svoje korijene, da i u naše moderno vrijeme treba čuvati svoj materinski jezik i poštovati običaje jer u njima je i zalog naše budućnosti. A koliko je pjesnik Škrapić zanimljiv i kao predavač, mogli su vidjeti i čuti svi oni koji su poslušali njegovo zanimljivo predavanje o Nikoli Tesli, jednom od najvećih znanstvenika kojega mnogi poistovjećuju s Leonardom da Vincijem.

Branka Pavić Blažetin

Povijesno-zabavno štivo o hrvatski bali u Beču

Autor s knjigom

Iako smo jur mimo hrvatskih balov, potribno je pisati o jednom reprezentativnom izdanju koje je ugledalo svitlo dana u austrijskoj metropoli početkom ljeta, pod naslovom *Hrvatski bal u Beču/Der Kroatenball in Wien. 60 balov*. Glavni i odgovorni urednik Hrvatskih novin Petar Tyran je bio odgovoran, a praktički i idejni otac ter sakupljač slik, doživljajev, spisov za ovu čitanku ka na svoji stranica spaja tradiciju, zabavu i perspektive. Ljetos je Hrvatsko gradišćansko kulturno društvo u Beču 60. put organiziralo Hrvatski bal u spomenutom varošu, a na sam jubilej pravoda je bilo zgodno ter dostojno prikazati ovakovu jedinstvenu knjigu. Sve skupa 77 autorov je napisalo vlašće misli, doživlja je u svezi s pojedinimi hrvatskimi bali, a po kronologiji prinosev imamo od 1948. sve do 2006. ljeta izvješćaje, napise o ovoj velikoj gala fešti. „Ova knjiga na livu stranicu dava povijesni pregled dotičnoga vrimenta i ljeta, na drugu pak je pojedina ljeta poklonila različnim ličnošćam ke su dale čisto subjektivni, dijelom i privatni svoj pogled na dotični bal u dotičnom ljetu. A to je i posebni čar ove čitanke! – piše u samom uvodu ove knjige Petar Tyran. Nepochćenljive vridnosti ove dokumentarne zbirke su i brojne fotografije iz zdavnih ljet ter o najzadnji društveni i kulturni zabavni sastanki Gradišćanskih Hrvatov u Beču, a na kraju knjige u velikom formatu imamo i prekrasne slike na spomin, svenek najlipših trenutkov. Iako je slična manifestacija u Sambotelu, nek pol tako stara kot nje sestra u Beču, znamda bi mogli i mi vrijeda objaviti spodobni spomin-pregled na naše gradišćanskohrvatske bale ovde u Ugarskoj. -Tiho-

PEČUH – Hrvatsko kazalište iz Pečuha, jedino profesionalno kazalište Hrvata izvan Hrvatske, gostovat će ove godine u Subotici, na VI. Danima Balinta Vujkova, koji će se održati od 11. do 13. listopada. U okviru multimedijalne večeri HKP će izvesti pučku predstavu «Pošteni varalica» Antuna Karagića koja je trenutačno u pripremi kao druga ovogodišnja premijera ovoga kazališta. Gostovanje je dogovoreno tijekom nedavnog susreta izaslanstva Organizacijskog odbora VI. Dana Balinta Vujkova, koje su činili Katarina Čeliković, Ljiljana Dulić i, ispred mjesne samouprave, dopredsjednik SO Subotica Petar Kuntić s ravnateljem pečuskoga Hrvatskog kazališta Antunom Vidakovićem. Dogovoru u Pečuhu pribivala je i otpavnica poslova Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj. Ističući da će se VI. Dani Balinta Vujkova ove godine odvijati u znaku dramskoga stvaralaštva Hrvata u Vojvodini, ravnateljica Hrvatske čitaonice Katarina Čeliković izrazila je zadovoljstvo činjenicom da će prvi put u našoj sredini gostovati jedino profesionalno manjinsko kazalište na hrvatskom jeziku, koje je kao takvo i dobilo nagradu od Republike Mađarske. Izvođenjem spomenute predstave, ove će se godine Dani odlično uklopiti u pučko dramsko stvaralaštvo, čemu se posvećuje posebna pozornost u okviru spomenutih Dana, dodala je Katarina Čeliković. Također je dogovoreno sudjelovanje Antuna Vidakovića na znanstvenome skupu, koji će tom prigodom prenijeti iskustva osnivanja i djelovanja Hrvatskoga kazališta iz Pečuha, utemeljenog prije 15 godina. Ravnatelj Hrvatskoga kazališta iskazao je i želju da se suradnja proširi te da se hrvatske dramske skupine iz Vojvodine predstave hrvatskom gledateljstvu u Mađarskoj.

Trenutak za pjesmu

Lajoš Škrapić

Drop-tine

Lita: hipci u vrimeni
– droptine.

Braća moja, rasijana
med narodi
– droptine.

Žitak ocev zarobljenih
u logori svitskih bojev
– droptine.

Jačke moje, odspivane;
sirotice naše riči
– droptine.

Ptice moje, mraz je, zima:
poključavajte, saberite
droptine!

Povodom 55. godišnjice Kružoka dekorativne umjetnosti u Kečkemetu

Izloženi i vezovi sa santovačkim šokačkim motivima

Povodom obilježavanja 55. godišnjice Kružoka dekorativne umjetnosti u Muzeju narodne primijenjene umjetnosti, u Kečkemetu je u petak, 9. ožujka, svečano otvorena izložba vezova s naslovom Njegovateljica običaja. U okviru impozantne zbirke narodne primijenjene umjetnosti, koja obuhvaća pet glavnih obrta – rezbarstvo, lončarstvo, vezenje, tkanje i malo obrtništvo – postavljena je nova izložba vezova koja predstavlja prepoznatljive motive i tehnike vezova najpoznatijih krajeva Mađarske i krajeva izvan njezinih granica, a među njima posebno mjesto zauzimaju motivi santovačkih vezova i vezova iz Harte, što su članice kružoka obradile prema izvornim vezovima prikupljenim u dva naselja.

Okupljene je pozdravila ravnateljica Maria Dávid Kriskó, a izložbu vezova 31 izlagačice, prije svega jastučića, stolnjaka, pokrivača, zidnih ukrasa i drugih tekstila, prigodnim je riječima otvorio povjesničar umjetnosti dr. Pál Bánszky. Posebno je istaknuo dvije vezilje koje su od utemeljenja 1952. godine članice kružoka: Ilonku Varga koja već 20 godina vodi kružok vezilja i gđu Dobos. Kako reče, postavlja se pitanje kako može jedan kružok ostati zajedno 55 godina, a odgovor je da osim zanimanja za istu struku postoji iznimno prijateljsko ozračje unutar kružoka. U prilog tome spomenuo je i jedno svježe izdanje pod naslovom Majstori narodne umjetnosti u Bačko-kiškunskoj županiji i Udruge narodnih obrtnika između Dunava i Tise, koje je objelodanjeno dobrovoljnim priložima članova. Riječ je o umjetnicama koje njeguju bogatu tekstilnu kulturu i narodnu umjetnost, a posebno područje njihova proučavanja jest Santovo i tamošnja hrvatska kultura, Kečkemet sa svojom tradicijom te Harta s njemačkom kulturom, i druga županijska naselja. Vezilje se ističu ne samo prekrasnim tekstilima, vezovima i čipkama, one su istodobno i njegovateljice svestrane pučke kulture, ponajprije uređivanja stana, odijevanja, kulinarske tradicije, a tradicija i modernitet sveprisutni su i u našem svakodnevnom životu – kazao je uz ostalo gosp. Bánszky.

Zgrada Muzeja u Kečkemetu

Santovačke Šokice na izložbi; u pozadini vezovi sa šokačkim motivima

Otvorenje je uljepšano i prigodnim kulturnim programom u kojem su osim Ženskoga pjevačkog zbora „Bazsarózsza”, Plesne skupine UNIVER Táncos Péter, i uz recitaciju Sára Markó, nastupili i učenici Hrvatske osnovne škole iz Santova odnosno članovi KUD-a „Veseli Santovci” u pratnji Zorana Barića i Strahinje Rašića na harmonici, koji su nastupili i u duetu. U izvornoj šokačkoj nošnji pod vodstvom Evice Čatić Kozić oni su se predstavili s nekoliko šokačkih pjesama i melodija, među ostalima prepoznatljivim šokačkim bečarcima, a zaigralo se i kolo. Njihov je nastup lijepo primljen i nagrađen pljeskom okupljenih. Bila je to prigoda da se

Dio radova s motivima santovačkih šokačkih vezova

predstave i izvorni santovački vezovi prema kojima su izrađeni izloženi vezovi kečkemetskih vezilja, stoga su Santovci i na taj način privukli pozornost okupljenih gostiju, pridonijevši promicanju kečkemetskih, a najviše santovačkih šokačkih vezova. Svečanosti su nazočili i čelnici Hrvatske manjinske samouprave grada Kečkemeta, predsjednik Stipan Šibalin i zastupnik dr. Ilija Ispanović, koji posjećuju uglavnom sve naše hrvatske priredbe kako bi upoznali hrvatsku zajednicu u županiji.

Muzej narodne primijenjene umjetnosti u Kečkemetu, smješten u nekadašnjoj zgradi mjesne pivovare u Ulici Serfőző pod brojem 19, otvoren je 1984. godine, a kao jedinstvena zbirka u našoj domovini na čak 800 četvornih metara reprezentativno prikazuje obrtničku umjetnost najznačajnijih etničkih krajeva u Mađarskoj. Dodajmo da će izložba vezova biti otvorena do 22. rujna ove godine, a može se posjetiti preko tjedna od utorka do subote.

Stipan Balatinac

Bogatstvo ...

Sudionici Bunjevačkog prela 1936. godine (Kačmar)

Hercegovac u teatarskom žaru

Petrovišćani peti put kod prijateljev

Naši kazalištarci na pozornici i u civilu u Hercegovcu

Zadnji vikend prođućega miseca Hercegovac je zopet stao u centru pučkoga amaterskoga kazališća, u suorganizaciji Hrvatske matice iseljenika. Za Petrovišćane ime ovoga naselja jur zdavno nosi i prijateljsko značenje, pokidob Hrvatska čitaonica spomenutoga naselja jur ljeta dugo stoji u partnerstvu s petrovskom igrokazačkom društvom. Tako za Petrovišćane vik je bio posebni dar, priznanje, čast ter zvanaredni doživljaj gostovanje i susret s Hercegovčani, a i druženje u Češkom domu. Zato su se i ljetos velikim veseljem pripravili na put naši kazalištarci. To smo se jur naučili da hercegovska publika malo što razumi iz gradišćanskih komedijov zavolj jezičnih barijerov, kako je rekla redateljica predstave Anica Škrapić-Timar, ljetos je i to bio problem da jako malo je bilo gledateljev. Ako nij reagacije, ne ležu poeni, igrači ne dobiju najzad pravu potvrdu od onih koji sprohadjaju spektakl, to more negativno uticati i na glumu. Subotu, 24. februara, za Petrovišćani su nastupali Klimpušci ki su takaj imali petrovisku vezu, pokidob je njev režiser dušobrižnik Štefan Geošić, rodod iz Pinčene doline. Pri večernjoj fešti uz ples i muziku su dogovoreni novi sastanki. Po tom vjerojatno u majušu će u Petrovom Selu gostovati teatarsko društvo iz Subotice, a polag njih moć ćemo pozdraviti i stare prijatelje na našoj pozornici. Naime, u režiji Ivana Bratkovića ki je i voditelj Pučke scene u Hercegovcu, pokazat će gostodavatelji i nam u Petrovom Selu ovolje-tošnji svoj igrokaz. XIII. Dani hrvatskoga pučkoga teatra bili su obogaćeni i predstavljanjem knjige „Povjesnica hrvatske čitaonice Hercegovac (1920. – 2005.)” ku su napisali Stjepan Banas i Nikolina Banas. Uz domaću kazališnu djelatnost autori na posebni stranica se bavu kazališnim festivali u vlašćem naselju. Ovde su navedene sve one grupe ke su dovidob počastile Dane pučkoga teatra, a dokumentacija je bogato ilustrirana i fotografijami. Pojedini članki su doslovno citirani i od Hrvatskoga glasnika.

-Tih-

Dan sridnjoškolarov u Beču

Diozimatelji na hakovskom susretu

Krajem februara zopet su se naši sridnjoškolar i sridnjoškolarice okupili iz cijeloga Gradišća da se najdu i skupa provedu dva dane u Gradišćanskohrvatskom centru u Beču. Na ovom spravišću su i naši mladi, s ugarskoga dijela Gradišća, točnije iz Petrovoga Sela, bili diozimali. Istina, ne u takovom velikom broju kot lani, ali ipak su bili tamo. Upoznavanje na punom autobusu, koji se vozio po cijelom Gradišću, bila je prva, neslužbena točka programa. Neki su se pozdravili kot stari pajtaši, neki su se nek onda prvi put vidili. Dokle je gradišćanska „kolonija“ zašla u Beč, svi su jur bili opuštteni i pripravljeni za izlet, ipak je to bila zabava s nekom ozbiljnijom temom.

Dan sridnjoškolarov svako ljetu organizira Hrvatski akademski klub (HAK) iz Beča s onom neprikrivenom namjerom da daje mladim Hrvatim i Hrvatim malu ćut kako je biti studentom ili studenticom u Beču, ter kako je biti član HAK-a. Upoznavanje univerzitetov, fakultetov, šetnja u varošu, sve je to bilo na programu dana. Navečer su mlade

čekala predavanja u Centru. Najprlje predstavljanje HAK-a, njegovo djelovanje, plani za budućnost, kao što je novi odibrani predsjednik HAK-a Štefan Emrich rekao, svim je jako važna čim brža i bliža suradnja s hrvatskom mladinom u Slovačkoj, ujedno i s Društvom gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj. U kratkom vrimenu je došlo i do razgovora odbora HAK-a i DGMU-a za bolje informiranje o vlašći priredba, da se i ovako zbliži mladina. Na kraju dugoga dana tancoši Kolo Slavuja, Lidija Novak i Filip Tyran, su svakoga pozvali na skupni ples. Hrvatski disko je zatvarao ov jednodnevni boravak u glavnom gradu Austrije.

Zopet se je pokazalo da ima vridnosti organizirati ovakovo spravišće. Moremo se ufati da drugo ljetu u isto vrime ćemo moći još većimi proiti u Beč. Znamda i ovako moremo načinjati volju za ovo omladinsko djelovanje novim aktivistom Gradišćanskih Hrvatov.

Rajmund Filipović,
Foto: Petar Tyran

MEN će novo organizirati društvo

MEN, Mladina europskih narodnih grup, je pri svojem zadnjem seminaru dala jednoj grupi od 15 ljudi nalog neka izdjela predloge za reorganiziranje društva.

Čer i prikčer se je ta posebna grupa uz pomoć nimške narodne grupe u Ugarskoj sastala u Mecseknádasdu, selu u blizini Peticrikav.

Pri sastanku u Ugarskoj dogovorene preminbe

Pri pregovori je sudjelivao i predsjednik Hrvatskoga akademskoga kluba Štefan Emrich ki je ujedno i sekretar MEN-a. Polag njega su pri dvodnevnom sastanku u Ugarskoj razvili plan kako u dođućem poldrug ljetu preminiti strukturu društva.

Mladina europskih narodnih grup

Organizaciju MEN su utemeljili pred već od 20 ljet. Onda je bila koncipirana za 20 kotrigov, a momentano ih ima prik 30, a za nekoliko ljet bi ih moglo biti 40 – 50. A u zadnji dvi deceniji da su se minjale i političke okolnosti.

Vazmeni seminar će biti u Francuskoj

Zbog toga se sada mora gledati je li je potribno adaptirati cilje organizacije, je rekao Štefan Emrich. Kako je on nadalje rekao MEN će svoj tradicionalni vazmeni seminar održati ljetu kod Okcitancev, manjine u Francuskoj.

Aljmaš

Njegovanje tradicionalnih programa

Neprofitna udruga bunjevačkih Hrvata u Aljmašu (koja je nasljednik «Divan-kluba») i Hrvatska manjinska samouprava redovito okupljaju hrvatsku zajednicu na raznim već tradicionalnim priredbama. Tako je već po običaju i ove godine organiziran Dan žena koji je 17. ožujka okupio članstvo bunjevačke udruge, a u gostionici «Sárga Csikó» bilo je pedesetak članova. Članicama aljmaške udruge s prigodnim su programom, recitacijama i bunjevačkim dječjim igrama čestitali mališani iz aljmaškog vrtića i učenici mjesne škole Mihályja Vörösmartyja u kojoj se hrvatski predaje kao predmet, zapravo dječja plesna skupina «Danica». Muški članovi žene su proslavili strukom karanfila, nakon čega je nastavljeno druženje uza zajedničku večeru i razgovor. Laslo Balažić iz Bajmoka svirao je na harmonici. Kako nam reče predsjednica Hrvatske manjinske samouprave i bunjevačke udruge, učiteljica Valerija Petrekanić Kószó o planovima za naredno razdoblje, trenutno nastavu hrvatskoga jezika u Osnovnoj školi

«Mihály Vörösmarty» od 1. do 8. razreda pohađa ukupno 43. učenika. U prvom razredu imaju 11 učenika, a nadaju se da će se taj broj od nove godine povećati. Upis prvaša bit će sredinom travnja.

Među planovima za ovu godinu imaju priređivanje već tradicionalnih priredaba kao što su spomen-dani Miroljuba Ante Evetovića u lipnju i Ivana Antunovića u studenome. Žele obnoviti omladinsku plesnu skupinu, prije svega povećati broj njezinih članova. Ove godine početkom kolovoza planiraju uzvratiti posjet gostima na ovogodišnjemu bunjevačkom prelu, KUD-u «Laz» iz Laza Bistričkog u Općini Marija Bistrica. Pozvani su na folklorni festival, a poziv je dobila i bunjevačka udruga aljmaških Hrvata. Nastojat će nastaviti njegovanje veza s prijateljskim naseljem Bizovcem, stoga planiraju uzvratni posjet vrtiću «Maslačak» koji je prije dvije-tri godine gostovao u Aljmašu, te bizovačkoj osnovnoj školi.

S. B.

Tamburaški festival na Duhove

Među vijestima mohačke gradske samouprave pročitali smo kako se na poticaj nekolicine mjesnih svirača, u prvom redu Zsófiye Apró i Istvána Petija Kovácsa mlađeg, radi očuvanja i njegovanja tradicije pokreće organiziranje tamburaškog festivala u Mohaču, koji bi se priredio na prvi dan Duhova. Program bi se svake godine posvetio prisjećanju na jednoga vrsnog predstavnika tamburaške glazbe. Prve godine iznimno bi se prisjetili pjevačice Anke Kršić i ostavštine tamburaškog majstora Antuna Kovača. Na prvom koncertu predstavili bi se mohački tamburaši odnosno tamburaški sastavi iz Pečuha i Baranje. Prema zamislima inicijatora tamburaški festival bi mogao postati državnim pa i međunarodnim kulturnim i umjetničkim događajem. Među

popratnim sadržajima u planu je izložba fotografija, izložbe i predavanja iz povijesti glazbe, predstavljanja izrade glazbala, pjevački i plesni programi, plesačnica i bal. Pokroviteljstva se primio jedan od najuglednijih mađarskih proučavatelja pučke glazbe i glazbenik, dobitnik Kossuthove nagrade Ferenc Sebő. Inicijatori podsjećaju da su tamburaška glazba i tambura odavno neodvojivi dio glazbene i kulturno-povijesne tradicije njihova grada. Kako piše mjesni list s početka 1930-ih godina, svojedobno je u Mohaču u 13 gradskih lokala sviralo 13 tamburaških sastava. Tijekom vremena izrasle su prave dinastije tamburaša koje su njegovala i njeguju tamburašku ostavštinu, a Mohač se smatra središtem tamburaške glazbe.

S. B.

Jedan je od najmlađih TS «Šokadija», orkestar Mohačke šokačke čitaonice (arhiv) pod vodstvom Zoltana Horvata

SAMBOTEL – Na početku tajedna u sjedištu Željezožupanijske skupštine su prikzeli vjerodajnice i hrvatski zastupnici južnijega dijela Gradišća. Spodobno kot u Jursko-mošonsko-šopronskoj županiji prošli tajedan, i ovde je osnovana Željezožupanijska hrvatska manjinska samouprava.

PETROVO SELO – Stručni dan za gradišćanske pedagoge je održan u petrovskoj Dvojezičnoj školi 20. marcijuša, utorak. Učitelji iz svih gradišćanskih škol su najprlje hospitalirali na dvojezičnoj uri, potom su imali raspravu. Edita Horvat-Pauković, savjetnica za hrvatski jezik u Gradišću je obavjestila nazočne još o ovoljetošnji školski programi.

UNDA – Na zvanarednu sjednicu čeka predsjedništvo Društva gradišćansko-hrvatske mladine u Ugarskoj 24. marcijuša, subotu u 16 uri na Undu zastupnike iz svih gradišćanskih sel, pokidob će se ovput izabrati novi potpredsjednik Društva.

BIZONJA – PETROVO SELO – Zastupnici samouprave Bizonje, kot i poslaniki mjesne Hrvatske manjinske samouprave a i učitelji osnovne škole iz Bizonje sa zainteresiranimi roditelji 30. marcijuša, petak, posjetit će petrovisku Dvojezičnu školu. Cilj ovoga susreta je najprije promatranje dvojezičnoga modela i razmjena iskustav, pokidob i u najsjevernijem gradišćanskom selu postoji želja i namjera da se upelja dvojezična nastava u mjesnoj osnovnoj školi.

PETROVO SELO – Na kraju ovoga miseca će se studio Croatica zopet doseliti u Gradišće. Naime, snimat će se CD-ploča s narodnim petroviskimi jačkami, u izvedbi ženskoga zbora Ljubičica. Jačkarice su lani slavile 20. obljetnicu osnivanja i kontinuiranoga rada i zavolj gustih nastupov nek sad su mogle zajti do ovoga djela, iako su htile prvi nosač zvuka jur lani izdati na veliki jubilej.

PETROVO SELO – Na petrovskoj fari je održana sjednica dušobrižnikov crikvenoga okružja Sambotela 19. marcijuša, pondiljak. U crikvi sv. Petra i Pavla dopodne je mašu celebrirao novi biskup Sambotela, András Veres.

Šestero u naše gimnazije

Od 2007./2008. školske godine iz serdahelske osnovne škole šest učenika pohađat će hrvatsku gimnaziju, naime, ovih dana su saznali preko interneta da su primljeni u Budimpeštu, odnosno u Pečuh.

Promatrajući statistiku prijavljenih učenika iz Pomurja u hrvatske gimnazije, možemo zapaziti da u posljednjih desetljeća bilo ih je svega 2-3, a u osamdesetim godinama čak 6-7 koji su odlazili u Budimpeštu u Hrvatskosrpsku gimnaziju. Naravno, to se po naraštajima mijenjalo, ali ukupan broj u odnosu na posljednje godine bio je veći.

Zašto se broj smanjio? To je složeno pitanje, možda zbog sve slabijeg poznavanja hrvatskoga jezika, naime, u obiteljima se jedva govori hrvatski, slabljenja prestiža hrvatskoga jezika, možda troškova školovanja (putovanje, dom itd.), udaljenosti od obitelji, ili drugo.

Velika je radost kada unatoč raznim poteškoćama koje zadaje školovanje u mjestu dalje od svoga rodnog doma, roditelji ipak smatraju dobrim rješenjem za svoju djecu da se upišu u hrvatsku gimnaziju, da nastave učenje hrvatskoga jezika u takvim okvirima.

U serdahelskoj Osnovnoj školi Katarine Zrinski u 24 učenika osmog razreda četvero se javilo u pečušku, a dvoje u budimpeštansku hrvatsku gimnaziju.

Katica Lukač Brodač, razrednica osmog razreda i učiteljica hrvatskoga jezika, vrlo je ponosna na njih i vjeruje da će u novoj školi biti isto tako marljivi kao što su bili u Serdahelu.

– Osmi razred kao zajednica vrlo je složna – govorila je o razredu učiteljica Brodač. – Ja sam im razrednica i predajem hrvatski jezik od petog razreda. Od petog razreda djeca su marljiva, naravno, po sposobnostima su različita, ima jako dobrih i slabijih, iz hrvatskog jezika kao i iz ostalih predmet marljivi su.

Ja sam također maturirala u Hrvatskosrpskoj gimnaziji još u ono vrijeme kada nas je čak osmero krenulo u gimnaziju, zahvaljujući učitelju Stipanu Blažetinu koji nam je mnogo govorio o školovanju. Ja sam im također govorila o svojim doživljajima kako je bilo lijepo pohađati tamošnju ustanovu, biti u hrvatskoj zajednici, kako je korisno učiti hrvatski jezik i kulturu. Po mome mišljenju narodnosna gimnazija dojmljivo djeluje na mlade naraštaje, odgoj u tome duhu popratit će čovjeka kroz cijeli život. Tijekom tih pet godina učili smo mnogo hrvatskih pjesama, o tome kako se školovati dalje, najviše smo razgovarali u osmom razredu. Mene je dirnulo kada su čak šestero njih izjavili da se žele javiti u hrvatsku gimnaziju i molili me da im pomognem. Dakako, rado sam to učinila. Smatram da treba veći naglasak staviti na očuvanje svoga jezika – govorila je o svojim dojmovima učiteljica Brodač na kružoku hrvatskoga jezika, koji se organizira baš za njih, kako bi

Učenici s razrednicom Katicom Lukač Brodač

lakše prebrodili jezične poteškoće u gimnaziji. Kružok se održava svakog ponedjeljka, traje dva sata na kojem se mnogo razgovara na hrvatskome jeziku, uči se i suha gramatika, čita se knjiga na hrvatskome jeziku. Na govornim vježbama se razgovara o određenim temama, priprema se na razna natjecanja iz hrvatskoga jezika.

Prema učiteljici jako je dobro što je u obje gimnazije uvedeno učenje u nultom razredu, gdje se dotjera znanje hrvatskoga jezika, jer to je golema pomoć za učenike škola s predmetnom nastavom.

Iz serdahelske osnovne škole četvero su se javili u nulti, a dvoje u prvi razred:

Sumartunka Monika Ptičar javila se u prvi razred u pečušku Gimnaziju Miroslava Krleža.

– Javila sam se u hrvatsku gimnaziju jer jako volim hrvatski jezik, hrvatski mi je materinski jezik, volim razgovarati na hrvatskome, pisati sastavke, imam mnogo prijatelja u Hrvatskoj s kojima također volim puno razgovarati. Pišem i neke pjesmice na hrvatskome jeziku. Upoznala sam školu i đaćki dom u Pečuhu, vrlo mi se sviđa.

Letinjanin Anis Badnjević javio se u prvi razred u Pečuh:

– Prijamni ispit meni je bio pomalo težak jer nisam se mogao sjetiti što smo učili iz hrvatskoga jezika. Škola mi se jako sviđa, sada su je obnovili, učitelji su mi simpatici i baš sam sretan što su me primili.

Sumartunka Nikoleta Fülöp primljena je u nulti razred u Pečuh.

– Više puta sam bila u Hrvatskoj na Jadranskom moru i jako mi se sviđalo tamo. Voljela bih vrlo dobro naučiti hrvatski jezik, pa kad pođem u Hrvatsku, da mogu dobro razgovarati.

Sumartonc Martin Vlašić primljen je u nulti razred u Pečuh.

– Tata mi je Hrvat, a mama Mađarica, ali je već i ona malo naučila hrvatski, tata mi dobro govori i na književnom jeziku i na kajkavskom narječju. Obožavam hrvatsku glazbu, posebice tamburašku, omiljeni su mi Gazde. I ja sviram tamburicu, već sam dva puta bio u tamburaškom taboru u Šopronu, imam dobre prijatelje iz Gradišća. Volio bih nastaviti svirati i u Pečuhu. S hrvatskim jezikom još imam problema, zato sam se upisao u nulti razred, nadam se da će mi biti lijepo tamo.

Serdahelkinja Vivijen Markan javila se u nulti razred u Budimpeštu.

– Meni je mama Mađarica, tata Hrvat. Mama mi se upravo sada upisala na tečaj hrvatskoga jezika jer ga želi i ona znati. Nadam se da ću se dobro osjećati u Budimpešti.

Serdahelac Tomislav Sekereš javio se u nulti razred u Budimpeštu.

– Moji su roditelji Hrvati, oni se raduju što želim učiti u hrvatskoj gimnaziji jer kažu da će ga pokraj hrvatske granice sigurno biti korisno znati. Vrlo volim igrati nogomet, pa bih ga volio nastaviti i u Budimpešti.

Na prijamnom ispitu

U Hrvatskoj osnovnoj školi i gimnaziji Miroslava Krležu u Pečuhu prijamni ispit održan je 24. veljače. Sadržavao je razgovor na hrvatskome i mađarskome jeziku. Na ispit na stiglo tridesetak učenika.

Učitelji su se predstavili učenicima, i u 10 sati započeo je ispit koji je po učeniku trajao 5-6 minuta. Za to vrijeme učenici su čekali, a roditelji su ih hrabрили. Većina učenika imala je tremu, a ja ponajviše, no kada sam ušla u učionicu, trema mi je prošla. Pitanja nisu bila teška. Trebalo se predstaviti, reći što volimo raditi, koji su nam omiljeni predmeti. Ništa strašno.

Mislim da mi je ispit prošao dobro. Budući da sam Hrvatica, nisam imala problema s jezikom. Gimnazija mi se čini dobrim mjestom za učenje, a i učitelji su bili ljubazni.

Nadam se da će me primiti, jer bih to jako voljela.

Iz serdahelske osnovne škole nisam bila jedina na tome ispitu, bilo nas je četvero.

Porazgovarala sam s njima o njihovim doživljajima.

Anis Badnjević: Prije ispita imao sam tremu, ali nije bilo teško kao što sam pretpostavljao. Kad sam izašao, bilo mi je mnogo lakše jer se konačno završilo.

Martin Vlašić: Meni je prijamni ispit bio težak. Ispit za 9. razred uspio je manje od onoga za nulti razred. Ipak se nadam da će me primiti u gimnaziju. Zgrada mi se jako sviđa, a učitelji mi se čine dobrima.

Nikoleta Fülöp: Gimnazija mi se jako sviđala jer je nedavno obnovljena, nastavnici su mi vrlo simpatični. Nadam se da ću biti primljena jer to odista želim.

Eto, takve su dojmove imali moji suučenicima. Mi se svi nadamo da ćemo od jeseni moći sjediti u klupama ove gimnazije.

Monika Ptičar

uč. 8. razreda Osnovne škole Katarine Zrinski iz Serdahela

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fifeháza

Ove slike poslali su nam polaznici hrvatskog vrtića iz Budimpešte

Radovi naših učenika

Proljeće

Proljeće je predivno godišnje doba, i kao sva ostala, i ono ima svoja obilježja. Razlistane voćke, zeleni travnjaci, ljubice i proljetno sunašće. Proljeće je doba kada se sve budi. Priroda nas obdaruje svojim ljepotama. Zamrznuti potočić opet žubori, kos hoda zelenim livadama, a vrapci cvrkuću kraj prozora moje sobe. Djevojčice prave ogrlice od tratinčica, a dječaci igraju nogomet. Ljudi na selu počinju s pripremama za sadnju i sisanje, dok oni u gradu uživaju u proljetnim, sunčanim danima. U proljeće najviše volim miris jutarnjeg povjetarca i miris cvijeća. Jako uživam u proljeću. Vjerujem da i drugi vole proljeće kao ja.

Monika Ptičar
8. razred

Učenici serdahelske škole; slijeva: Anis Badnjević, Martin Vlašić, Nikoleta Fülöp i Monika Ptičar

Glasnikova mala učilica

Slovima koja nedostaju dopuni riječi, i tako ćeš dobiti rješenje.

NE_CE	KUTNJ_K
U_TA	SJEU_İC
ORDIN_CİJE	JE_İK
K_RIJES	_DRAVLJE
FL_OR	PLOM_A
Č_TKICE	

Brojevna skrivalica

U svakoj se rečenici krije jedan ili dva broja. Otkrij ih i zbroji. Koji je zbroj? On je vrijedan.

Tko dobro promotri crtež, nađe rješenje. S Tomislavom ću ove godine jedva otići na more.

Deve te sigurno nose kroz pustinju. Šefov stol je uredan.

Svakog petka netko izostane s nastave. Za sat matematike ne zaboravi šestar.

Zbroj je

Godišnja skupština

O radu i planovima Mohačke šokačke čitaonice

SANTOVO – Kao što je već ubičajeno, župna zajednica u Santovu i ove godine u korizmi priredila je trodnevne duhovne pripreme za Uskrs koje su se održale od 20. do 22. ožujka u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije. Duhovne pripreme za hrvatsku vjersku zajednicu vodio je velečasni Goran Vilov, župnik iz Bačkog Monoštor. Sva tri dana svečane hrvatske mise počele su u 18 sati, a pola sata prije vjernici su imali priliku za ispovijed na svome materinskom jeziku. Kako je na nedjeljnoj misi navijestio župnik Imre Polyák, u ponedjeljak, 19. ožujka, u 18 sati povodom blagdana svetog Josipa služila se zajednička misa za hrvatske i mađarske vjernike. Podsjetimo kako je odnedavno vraćen stari red nedjeljnih misa prema kome nedjeljom misa na mađarskom počinje u 9 sati, a na hrvatskome u 10 i 30.

SUBOTICA – Početkom ožujka predstavljen je 6. svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca. U izradi ovoga, do sada najobimnijega, sveska Leksikona koji obrađuje natuknice na slovo «D», sudjelovalo je 54 autora iz Vojvodine, Mađarske i Hrvatske. Na 104 stranice predstavljeno je 155 članaka u rasponu od „dada“ do „Dužijanca“, koje prate 74 ilustracije, te 13 uputnica. Šesti svezak izdalo je Hrvatsko akademsko društvo, a uredilo uredništvo u sastavu Slaven Bačić, Tomislav Žigmanov, Petar Vuković, Stevan Mačković, Marija Prčić i Darko Ružinski.

ZAGREB – Središnji odbor Hrvatskoga svjetskog kongresa, međunarodne ne-profitne, nevladine i nestranačke organizacije, svoj godišnji trodnevni sastanak održao je od 5. do 7. ožujka u Zagrebu. Prvoga dana sastanak je održan u Hrvatskoj matici iseljenika, a uz vodstvo Kongresa bili su nazočni i pomoćnica ministrice vanjskih poslova i europskih integracija Mirjana Bohanec Vidović, Branko Barbić iz saborskog Odbora za iseljeničtvo, ravnatelj inozemne pastve don Ante Kutleša i ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Katarina Fuček. U trodnevnom zasjedanju Središnji odbor donio je zaključke koji će odrediti njegov rad u idućem razdoblju. Ova organizacija vrlo uspješno djeluje među 4,5 milijuna Hrvata i ljudi hrvatskoga podrijetla na svim kontinentima. Izdaje svoje glasilo Congress i ima internetsku stranicu na adresi www.crowc.org.

Dopredsjednik Šokačke čitaonice Đuro Jakšić

Mohačka šokačka čitaonica u proteklom razdoblju predstavila se u Kapošvaru i Budimpešti, a za poklade i u Mohaču. Sa svojom bušarskom skupinom sudjelovala je u Pohodu bušara, više nastupa imao je i TS «Šokadija» pod vodstvom Zoltana Horvata, koji je uz ostalo svirao na otvorenju jedne bušarske izložbe, zatim na državnom natjecanju hrvatskih svirača i na pokladnim priredbama u Čitaonici. Prvi put priredili su i maskenbal za polaznike vrtića i učenike, koje vrlo uspješno podučava Bea Janković.

Po običaju, na Male poklade održana je godišnja skupština Šokačke čitaonice.

«Na sjednici smo izvijestili članstvo o lanjskom radu i planovima za ovu godinu» – obavijestio nas je ukratko Đuro Jakšić, dopredsjednik šokačke udruge. «Lani smo uz već tradicionalne programe ostvarili i mnogo novih sadržaja. Svake godine uspijevamo sve više i više.»

Kako nam reče Đuro Jakšić, u nastavku se razvila konstruktivna rasprava. Neki su rekli da su jako dobro radili, neki pak da nije bilo dovoljno. To je bilo dobro jer ih potiče da još više rade.

«Nisu rekli da planovi nisu lijepi, ali su neki tražili još i nove stvari. Mi smo to podržali, tako ćemo i ove godine organizirati sadržajne programe, još više nego lani. Do sada nismo imali «kraljice» pa ćemo obnoviti ovaj duhovski običaj. Zatim bi organizirali novi festival zajedno s Hrvatskom manjin-

skom samoupravom grada Mohača, pranje rublja na Dunavu s pračkovima i klupčićama. Razgovarali smo s KUD-om «Zora» koji bi se primio plesati. Od Mohača do Pečuha pozvali bismo sve hrvatske manjinske samouprave da se uključe u ovaj festival, da se svaka samouprava, svako naselje predstavi kraćim programom, nastupom pjevačkoga zbora, plesne skupine ili orkestrom. Ne samo to nego da sve hrvatske samouprave budu u Mohaču, da se okupi Šokadija.

Starije članice, ali i mlađe žene primile su se da će se okupiti na prelu kako bi izradile šokačke nošnje za Ženski pjevački zbor i za dječju skupinu, kako bi kompletirali narodne nošnje. Nadalje, imaju u planu obnovu klupskih prostorija, jer zgrada Čitaonice starija je od sto godina i ne odgovara potrebama mohačke Šokadije. Stoga bi dio stare zgrade srušili i napravi novu. U svezi s tim razgovarali su već s nekolicinom poduzetnika, bili su na Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Pečuhu, a razgovarali su i s mohačkim gradonačelnikom. Sredstva bi dijelom sakupili od dobrovoljnih priloga, zapravo prodavanjem spomen-cigala (opeka) od 1 do 10 tisuća, da svako daje svoj doprinos. Misli da bi se tako mogla sagraditi nova zgrada. Uz to i orkestri koji redovito sviraju u Čitaonici ponudili su svoju pomoć, na primjer Orkestar «Badel» je predložio da bi oni svirali jednu cjelovitu zabavu, a sav prihod darovali bi za izgradnju Šokačke čitaonice.

Kako saznajemo, o osobnim pitanjima nije bilo riječi jer na godinu će imati izbornu skupštinu. «Ali razgovarali smo i o tome tko se ubuduće želi primiti, a tko ne želi raditi u vodstvu. Naš predsjednik je rekao da se više ne može primiti zbog svojih obveza, jer nema toliko slobodnog vremena» – zaključio je Đuro Jakšić.

S. B.

PEČUH – U Domu umjetnosti u Pečuhu, u galeriji Ferenc Martyna 22. ožujka otvorena je izložba fotoumjetnika Marija Romolića pod naslovom Hrvatska Baranja u slikama. Izložbu je otvorio osječki novinar Davor Topić, a pozdravne riječi nazočnima uputili su Krešimir Bubalo, župan Osječko-baranjske županije, Anto Đapić, gradonačelnik grada Osijeka, dr. János Hargitai, predsjednik Skupštine Baranjske županije, te Péter Tasnádi, načelnik grada Pečuha. U svečanom činu otvaranja sudjelovao je i Muški pjevački zbor «Ižipci». Ova je izložba ostvarena uz pomoć programa Interreg III/A pod naslovom «Kompleksna kulturna suradnja između Pečuha, Osijeka, Osječko-baranjske i Baranjske županije.

PEČUH – U galeriji Csopor(t) Horde, pečuškoga Hrvatskoga kazališta 22. ožujka otvorena je izložba slovenskoga likovnog umjetnika Rudija Škočara. Izložbu je otvorio povjesničar umjetnosti iz Splita Ivo Brešan, a može se u spomenutoj galeriji pogledati svakoga radnoga dana od 9 do 16 sati u idućih mjesec dana, koliko traje njezin postav.

Garsko prelo

Kada primim Hrvatski glasnik u ruke, prvo ga brzo prolistam i tražim, ima li nekih vijesti o mojem rodnom kraju, o mojoj Gari.

Već dugo godina nisam bila na nekoj priredbi u svome voljenom, rodnom selu Gari. Na poziv i nagovor svoje sestre Katice poželjela sam vidjeti kakvo je sada garsko prelo, i nisam požalila što sam 17. veljače doputovala da ga vidim.

Organizatori ovogodišnjeg prela – mjesna samouprava s predsjednikom Stipanom Krekićem, mojega bivšeg razrednog druga iz učiteljske škole – i glavna organizatorica Anuška Šibalin i Smilja Zegal zaslužuju svaku pohvalu. Svaka im čast na zalaganju jer su zaista uspjele dočarati i vratiti sve nas prisutne u dane prošlosti kada su te bunjevačke narodne nošnje prodefilirale punom dvoranom kulturnog doma – poput modne revije. To me je duboko ganulo – do suza – jer sam ja takvu Garu nosila u srcu i mnoge suze prolila za njom i svojim Garcima kada sam ih napustila.

Bila je to doista izvrsna zamisao da se pokupe i pokažu nošnje naših baka i djedova, od svakodnevnih do svečanih.

Na žalost, ova prelijepa, veličanstvena nošnja naših predaka vidi se tek na nekoliko starijih Garkinja ili na pozornicama pri folklornim nastupima plesača.

Dobro je da ih ima bar tada, pa su tako i garski polaznici vrtiča bili više nego lijepi, obučeni u originalnu bunjevačku nošnju dok

su vrlo vješto izveli dvije igre u vrlo dobroj koreografiji, i to bezgrešno.

Svaku pohvalu zavređuje i novoosnovana folklorna skupina garske omladine, koja mnogo obećava.

Raspoloženje na prelu bilo je toliko dobro da nisam mogla odoljeti, pa sam morala zaigrati u kolu. Igrajući uz odličan orkestar Stipana Krekića, sjetila sam se starih dana kada sam i ja bila član plesne grupe i naših nastupa u Kečkemetu.

Uz ugodnu zabavu bilo mi je vrlo drago sresti moje davno viđene sestrične, poznanike i prijatelje iz djetinjstva koji nisu prepoznali mene, a ni ja njih. Mnoge nas je život rasuo na razne strane, ali vidim, ni oni kao ni ja nisu prestali voljeti svoje selo i ljude u njemu. Uspomene iz djetinjstva ostavljaju najdublji trag u našim srcima i one se nikada ne brišu.

Okupljanje ljudi u ovakvim prigodama kao što je bilo i ovo prelo, svakako čuva i jača osjećaj pripadnosti svojoj narodnosti, budi, njeguje i čuva nacionalnu svijest, koja se sve više gubi.

Osobno sam zahvalna svim onim Garcima koji se zalažu da očuvaju ono što još postoji u selu među Bunjevcima i želim im dovoljno ustrajnosti u tome.

Neobično mi je drago što sam mogla uživati na ovako prekrasnom prelu i nadam se još mnogim, sličnim susretima.

Marija Horvat-Pavlov

Mladi tamburaši iz Vajslova

Već je druga školska godina kako se u vajslovske osnovne škole čuje glas tamburice. Hrvatska samouprava toga sela godinama je planirala osnivanje tamburaškog sastava, i najzad je 2005. g.,

skupa s osnovnom školom, putem natječaja uspjela nabaviti glazbala. Nastava je započeta te jeseni i od tada je tamburaška glazba sve omiljenija među učenicima. Danas se već radi u dvije skupine od po pet svirača. Članovi starije skupine već su više puta nastupili skupa s pjevačkim zborom osnovne škole: na tradicionalnome božićnom koncertu u mjesnoj crkvi, ljetos na proslavi dana sela Vajslova i u prigodnom programu prilikom održavanja

pedagoškoga stručnog savjetovanja. Grupa ima na repertoaru hrvatske i mađarske narodne i crkvene pjesme.

Još prije nastave tamburaške glazbe, u Vajslovu je tamošnja hrvatska samouprava

potakla njegovanje hrvatskoga jezika. Desetak učenika već četvrtu godinu uči svoj materinski jezik u sklopu poslijepodnevni sati, tjedno jednom. Nastava je, doduše, prije mjesec dana prekinuta zbog odlaska nastavnika, ali u osnovnoj školi i u manjinskoj samoupravi svi su odlučni glede toga da se njegovanje hrvatskoga jezika ne ugasi. Škola, inače, vrlo dobro surađuje s naseljem Kloštarom iz Hrvatske. (T. K.)

HRVATSKI ŽIDAN – Prošle nedilje je židanska kazališna grupa s velikim uspjehom prikazala u Petrovom Selu Weidingerovu komediju, pod naslovom SOS Izvanzemaljski. Kazalištarcem ovo je bila sedma, a ujedno i zadnja predstava s ovim komadom, a kako je publiki običala redateljica Zita Horvat, kljetu će se gvišno vratiti s novim igrokazom na petrovsku pozornicu. Petrovišćani sad u subotu gostuju u Hrvatskom Židanu.

SUMARTON – Povodom Dana žena muški članovi KUD-a „Sumarton“ čestitali su članicama Društva. Tamburaški orkestar tom se prigodom posebno pripremao glazbenim blokom. Članovi zbora čestitali su im malim darom, a plesači kitom cvijeća.

KANIŽA – Muški članovi pjevačkoga zbora, već po tradiciji, nisu zaboravili na žene. Kao i svake godine, tako i ove, pod vodstvom Stjepana Prosenjaka, voditelja mješovitoga pjevačkoga zbora, pripremali su se prigodnim programom. Uz lijep program nije nedostajalo ni cvijeće ni ugošćivanje.

FICEHAZ – Nakon izvanrednoga roditeljskog sastanka i javne tribine u selu, mjesna je samouprava donijela odluku o budućnosti škole. Djelatnici školske ustanove ponudili su mogućnost i zakladničke škole, s kojom bi samouprava trebala znatno manje ulagati u uzdržavanje ustanove. Vijećnici samouprave glasovali su za to da u mjesnoj ustanovi ostanu samo niži razredi te da se sklopi ugovor o udruživanju s keresturskom ustanovom što se tiče školovanja djece viših razreda. Načelnica je ovlaštena da o tome pokrene pregovore.

MLINARCI – U tom selu sastali su se načelnici međimurskih i pomurskih naselja koja će sudjelovati u projektu „Inno Mura“. Na sastanku je bio nazočan projekt-menadžer László Ódor i voditeljica odsjeka za međudržavnu i međuzupanijsku suradnju Doris Srnec. Teme sastanka bile su vezane uz pripreme za početak školovanja projekt-menadžera Europske unije. Za izobrazbu projekt-menadžera s hrvatske strane kandidiralo se sedam osoba. Početak seminara predviđa se za početak travnja uz nazočnost triju župana Međimurske, Zalske i Šomoške županije. Prije početka izobrazbe svaka mjesna samouprava trebat će uplatiti iznos od 80 tisuća forinti mlinaračkoj samoupravi za troškove polaganja ispita i diplome.

Koljnof

Konačna odluka o dvojezičnoj školi

Već pred dvimi ljeti se je proširila vjest da najvjerojatnije i u koljnofskoj osnovnoj školi Mihovila Nakovića će doći do upeljanja dvojezične nastave. Koliko je poznato, u našoj regiji u Petrovom Selu su najprlje napravili ovaj hrabrujući korak, a u sridnjem Gradišću i Koljnof se je konačno odlučio da će od dojučerašnjeg septembra obrazovno-odgojna ustanova postati dvojezična. Prošloga utorka na sjednici seoskoga zastupničkoga tijela, u nazočnosti pedagoškoga zbora, i daljnjih pozvanih gostova su devetimi (u manjkanju jednog zastupnika) jednoglasno odobrili ovaj potez i ocijenili dosadašnje školsko djelovanje zrelo da od jeseni krene novim putem. Ide za 1., 2. i 3. razred, kade će se od novoga školskoga ljeta 50% školskih predmeta (glazba, tehnika, tjelovježbanje, moljanje, upoznavanje okoliša) podučavati dvojezično, za skoro 50 djece. Za komentar ovoga pozitivnoga zgoditka, zamolili smo i nadležne ljude.

Franjo Grubić, poglavar Koljnofa: – Drago mi je da smo svi zastupnici složno donesli odluku da naša institucija postane dvojezična. Ja se i osobno veselim tomu jer to će nam svim u selu nek na korist biti.

Mislim da su naši učitelji i učiteljice spremni i sposobni za tu nastavu, ako budu šikani, još i već pinez ćedu imati u svojem budžetu, a naša dica vjerojatno već, i još bolje ćedu se naučiti hrvatski. Kad je ova lipa ideja prlje par ljet najprdošla, ja sam i osobno podupirao ovu zamisao, i sad mi se vidi da je cijeli pedagoški zbor vanstao polag dvojezičnosti jer svi mi znamo da ćedu školari veću šansu i mogućnosti dostati zbog jezika i podučavanja muzike na visokom nivou u našoj školi. Ča nalize školskih stroškova, koji za dotično ljet iznosu već od 61 milijun forintova, samouprava je va uredbi, nismo u minusu, ali zvana normative selo i ljetos mora cujdati oko 19 milijunova, ali ufam se da će se ova svota u budućnosti smanjiti.

Geza Völgyi ml., predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Koljnofu: – Nakon poldrugljetne rasprave jako se radujemo da je koljnofska samouprava jednoglasno donesla odluku o upeljanju dvojezične škole od novoga školskoga ljeta 2007./2008.

Dvojezična škola je velik korak u životu sela, školstva i Hrvatstva. Dužnost nam je očuvati materinski jezik, koga smo pojerbali od naših starijih. Prilagodivši se današnjici, sve moramo napraviti da i mi predajemo jezik ter kulturu našoj dicit. Uz gospodarstvene stvari

važno je naglasiti to da u sadašnju dob je neophodno znanje još jednoga jezika, tako kod studiranja na visoki škola kot i u životu. Nij mala stvar ova odluka, veliku odgovornost i djelo su si zeli i naši nastavnici i predstavnici sela, ali sam uvjeren da ćedu imati jako bogati plod u ovom djelu za nekoliko ljet.

Agica Sárközi, ravnateljica Osnovne škole „Mihovil Naković“: – Kad smo pristali na ovo da budemo dvojezična škola, najprlje nam je bilo pred oči da dica dostanu temeljnije jezično znanje u školi i da na kraju osnovne škole položidu osnovni ali srednji stupanj jezičnoga ispita. Mi smo od lani samostalna prosvjetna ustanova, jedina baza hrvatskoga podučavanja u mikroregiji Šopron-Fertőd i ufam se da i ovu ulogu ćemo samo pojačati s dvojezičnošću, a nadalje računamo i na proširenje financijskih mogućnosti na razni naticanji.

Dicu u 6. razredu jur neće potaknuti dvojezično podučavanje

Naš učiteljski krug, mislim, pripravan je na zadaću. Šest peršonova se je upisalo na Visoku školu u Baji, a devetimi se uču po hrvatski pod peljanjem kolegice Katicice Mohoš. Za roditelje u aprilu ćemo održati forume i detaljno ćemo je informirati o novom modelu podučavanja. Dok su se pred ljetodan još pojavile dvojbe, na danas su svi učitelji jednako spojeni u misli dvojezičnosti. Mirno morem reći, kolege uživaju u učnji hrvatskoga jezika i jako su oduševljeni. Pred nami stoji da i roditeljski strah rastiramo i u mirnoj atmosferi se pripravljamo na dojučer školsko ljetu.

Edita Horvat-Pauković, savjetnica za hrvatski jezik u Gradišću i ujedno ravnateljica Dvojezične škole u Petrovom Selu: – Vik je neki plus ako jedna škola već kani nuditi svojim podhodnikom, učenicom.

Iako su se Koljnofci na toj sjednici, na koj sam bila i ja nazočna, za jako teški posao glasali, njevo oduševljenje za mnogo što daje zaufanje. Pred poldrug ljeta sam bila na jednom sastanku pedagoškoga zbora u Koljnofu, onda su se i sami učitelji jako bojali, imali su mnogobrojna pitanja. Na danas su se vidljivo odlučili da svi jednako stoju polag dvojezičnosti ter su vjerojatno dravdošli da ovo je spas za školu ter i za djelatna mjesta. Neće im biti lako jer paralelno će studirati na Visokoj školi u Baji, a i podučavati u školi, bit će jako-jako naporno, ali sami sebe su ocijenili da će to moći napraviti. Iz svojega iskustva znam da će dica lako preskočiti prepreke, morebit još i laglje nego sami pedagogi jer to se mora reći da u nabavljanju udžbenikova i zornih sredstava zato se još pokazuju falinge.

-Timea Horvat-